

Considered the effectiveness of such events for guests and conference organizers, was revealed the impact of scientific search and results of its publication for student academic environment of modern higher education establishments.

Analyzed the cultural potential of certain institutions of culture and art of the western region and the attention is focused on the activities organized there, in the light of performances of scientific presentations organizers of the international event in order to raise interest of the scientific community Ukraine to such issues.

The article deals with directions of scientific search of foreign researchers, who for several years participating in such events, organized by the Department of Culture and Museology. Attention is paid to the widespread use of materials of archives and source base in general in articles that have been sent, for reliability of scientific search.

Emphasized the cultural potential of Rivne, which was discussed in the speech of the head of the Department of Culture and Tourism of the city, and attention is focused on possible promising types of cultural activities related to changes in current approaches to the ability to present each region not only in the local media but also create appropriate "cultural map" of Ukraine with a wide representation of tourist attractions.

Trends are identified also in the organization of scientific search in Ukraine on the examples of the theme of performances of the participants this event, which were received.

Emphasized the effectiveness of joint scientific search of investigators in solving the issues of cultural and artistic problematics by academics - university representatives of different levels of accreditation. Attention is focused to the need to involve representatives of scientific research institutions of culture and art of middle management because there are many in their activities such which will be have a mutual interest. And such contacts will create an effective tandem in modern scientific high school of Ukraine and will help to young researchers in the terms of secondary special institutions to join in research activities.

Keywords: *scientific activity, international scientific conference, Ukraine, cultural and art, educational and leisure spheres.*

УДК 008:316.7:130.2(477)

С. А. Думасенко, А. О. Копилова

ПИТАННЯ СВОБОДИ ТВОРЧОСТІ У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ХУДОЖНЬО-КОМУНІКАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

Розглядаються питання свободи творчості та проявів цензури у сучасному українському художньо-комунікаційному просторі з правової та філософсько-культурологічної позиції. Проблему досліджено на конкретних прикладах, що мали місце у вітчизняній культурі. Проаналізовано і визначено випадки, коли обмеження права на свободу творчості та застосування цензури є доречними, незважаючи на законодавчі гарантії держави щодо прав і свобод громадян у творчій діяльності.

Ключові слова: *свобода творчості, цензура, художній твір, право, мораль.*

Права, свободи та обов'язки громадян визнаються та гарантуються державою, Конституцією і законодавством України. Одним з ключових ціннісних орієнтирів демократичного суспільства є питання свободи творчості. «В умовах інформаційного суспільства, – наголошує Н. Бочарова, – свобода творчості закріплюється як найважливіша конституційна цінність. Свобода творчості – це те право, без реалізації

якого неможлива праця дослідника, винахідника, будь-якого іншого творчого працівника» [1, с. 37]. Особливо дискусійною у сучасній культурі є проблема свободи художньої творчості та вільного вираження власних поглядів у мистецтві. У мас-медіа, наукових колах, на державному рівні періодично постає питання наявності меж у свободі творчості, її абсолютності.

Метою дослідження є розгляд питання свободи творчості та проявів цензури у сучасному українському мистецтві з правової та філософсько-культурологічної позиції.

Проблема свободи творчості не ставала предметом окремого розгляду в науковій літературі в розрізі художньо-комунікаційного простору. Проте українські дослідники підіймали окреслене питання у контексті конституційної аксіології (Н. Бочарова), соціально-комунікаційних каналів (Ю. Пічугіна), в юридичній площині (О. Пунда).

Громадянське суспільство є одним з найважливіших ціннісних і культурологічних феноменів сучасного цивілізованого світу. Держава, яка позбавлена внутрішньої свободи громадських відносин, не підтримує демократичний режим соціального життя і не розвиває цінності законності, свободи та демократії, не має привілей розвиватися на базі добровільних ініціатив, новацій і енергії громадянського суспільства [2]. Суспільство є зацікавленим у свободі творчості, оскільки саме їй воно завдячує своїми успіхами й здобутками [3]. «Міжнародною спільнотою визнано, що творчість є однією з рушійних сил сучасного сталого розвитку. Тому завдання держав – всіляко заохочувати творчість, зокрема, за допомогою ефективної правової охорони, яка, з одного боку, слугувала би забезпеченням авторів засобами для існування, а, з іншого боку, сприяла би розвитку культури і прогресу шляхом широкого розповсюдження творчих досягнень. Дослідження людського потенціалу доводить, що чим більша частина людей бере участь у творчій праці, тим вище якість розвитку сучасного суспільства і економіки. Недостатнє приділення уваги захисту прав творців інтелектуальних продуктів веде до збитків матеріального, морального і політичного характеру. У зв'язку з цим свобода творчості і її структурні елементи стають важливими державно-правовими стандартами на сучасному етапі», – зазначає Н. Бочарова [1, с. 37].

Так, вітчизняні правознавці справедливо зауважують, що культурні права та свободи людини – це можливість збереження й розвитку національної самобутності особи, доступу до духовних досягнень свого народу, всього людства, їх засвоєння та використання, участь у подальшому їх розвитку, можливість участі в науковому житті (право на освіту, навчання рідною мовою, свободу наукової, технічної та художньої творчості тощо) [4].

Як свідчить досвід європейських держав, питання культурної ідентифікації, а отже, й проблеми забезпечення культурних прав та свобод людини і громадянина, стають чи не основними під час демократичного поступу сучасних суспільств. Більше того, доволі часто у процесі боротьби за права та свободи людини і громадянина основним стимулом, що змушує людей відстоювати їхні права, якраз і стають проблеми забезпечення можливостей культурної самореалізації, задоволення культурних і творчих потреб особи. Тому, характеризуючи групу культурних прав та свобод людини і громадянина у загальній системі прав та свобод, доцільно ще раз підкреслити, що їх у жодному разі не потрібно розглядати як «другорядні» порівняно з такими класичними групами прав та свобод людини, як особисті, політичні, економічні чи соціальні [4].

У Європі свобода творчості забезпечується на конституційному рівні гарантіями свободи в цілому. Зокрема, захист інтересів творця і його аудиторії здійснюється проголошенням свободи в якості державної мети або вищої соціальної цінності; закріпленням свободи як вищої правової категорії; гарантуванням низки суб'єктивних

прав і свобод; скасуванням окремих патерналістських (позитивних) прав другого покоління; утвердженням свободи в якості засади конституційного ладу; закріпленням процесуальних механізмів захисту творчої ініціативи. Усі ці та подібні до них підходи можна вважати загальними конституційними гарантіями соціальної динаміки, що її потребує творчість [3].

Актуальним, на наш погляд, є дослідження питання свободи творчості у сфері мистецтва в сучасних українських реаліях. Свобода творчості в нашій державі регламентується на конституційному, законодавчому та міжнародному нормативних рівнях:

Стаття 15 Конституції України: Суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності. Цензура заборонена.

Стаття 34 Конституції України: Кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань.

Стаття 54 Конституції України: Громадянам гарантується свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності.

Стаття 309 Цивільного кодексу України: Фізична особа має право на свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості. Цензура процесу творчості та результатів творчої діяльності не допускається.

Стаття 7 Закону України «Про культуру»: 1. Держава гарантує свободу творчості, вільний вибір діяльності у сфері культури. 2. Втручання у творчий процес і здійснення цензури у творчій діяльності не допускаються.

Стаття 10 («Свобода вираження поглядів») Європейської конвенції з прав людини: 1. Кожен має право на свободу вираження поглядів. Це право включає свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати і передавати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади і незалежно від кордонів. Ця стаття не перешкоджає державам вимагати ліцензування діяльності радіомовних, телевізійних або кінематографічних підприємств.

2. Здійснення цих свобод, оскільки воно пов'язане з обов'язками і відповідальністю, може підлягати таким формальностям, умовам, обмеженням або санкціям, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі, для захисту репутації чи прав інших осіб, для запобігання розголошенню конфіденційної інформації або для підтримання авторитету і безсторонності суду.

Але окрім Конституції, нормативно-законодавчих актів, міжнародних конвенцій, існує низка чинників, що виправдовують цензурування та обмежують свободу творчості. Тим більше, що «негласний закон» мистецтва постмодернізму визначає лише дві заборонені теми для сучасного художнього процесу – дитяча порнографія та вбивство.

О. Пунда зазначає: «Зростання масштабів та сфер реалізації свободи творчості людини загострює проблему її моральної та творчої відповідальності за наслідки та результати цієї діяльності. Практично, сучасний «сукупний» творчо-пізнавальний потенціал людства виходить на рівень, що межує зі сферою божественної «компетенції» творця» [5, с. 81]. Розглянемо дану проблему на конкретних прикладах, що мали місце в українському художньому просторі, і визначимо випадки, коли обмеження права на свободу творчості, застосування цензури є доречними.

У вересні 2013 року роботу «Коліїщина: Страшний суд» Володимира Кузнецова

заборонили до показу у рамках виставки «Велике і величне» в національному культурно-художньому та музейному комплексі «Мистецький Арсенал». Директор комплексу Н. Заболотна наказала зафарбувати твір художника (він написав його на одній зі стін), обґрунтувавши це тим, що дана робота художником не входила до концепції виставки; автор не узгодив остаточний варіант твору з куратором. Це спричинило скандал у мистецьких та журналістських колах.

Художник припустив, що причиною заборони його роботи стала наявність на ній сюжету про неправедних священнослужителів (представників різних конфесій), що нудяться в пекельних муках. «Я обіграв класичний сюжет про страждання грішників під час Страшного суду», – пояснив В. Кузнецов [6]. Серед персонажів картини, що горіли у котлі, були представники церковної та державної влади, судді, п'яні мажори, міліціонери, які згвалтували Ірину Крашкову у Врадіївці.

Після інциденту заступник ген.директора «Мистецького Арсеналу» О. Соловійов написав заяву про звільнення через такий акт цензури. Його підтримала шеф-редактор журналу «Art Ukraine», засновницею якого є Н. Заболотна, К. Стукалова. Чимало представників медіа та мистецьких кіл засудили вчинок Н. Заболотної, наголосивши на порушенні прав на свободу творчості. «Це рішення не є актом цензури, тому що воно не обумовлено директивами інститутів влади. Це рішення продиктоване концепцією проекту і лежить у межах кураторського права вибору художніх творів, які відповідним чином розвивають і наочно ілюструють головну ідею виставки. Зафарбувати розпис Володимира Кузнецова на стіні «Мистецького Арсеналу» було важким і неоднозначним рішенням з точки зору сучасного мистецтва і боротьби за свободу творчого вислову», – йдеться у заяві Н. Заболотної [6].

На нашу думку, дії директора «Мистецького Арсеналу» є цілком виправдані. Захід був приурочений 1025-річчю Хрещення Київської Русі. Його відвідали представники усіх християнських церков України. Зображене на картині могло б спровокувати конфлікт і зіпсувало б відчуття свята. Таким чином, у даному разі презентація художнього твору є неприпустимою і акт цензурування є виправданим.

Значного розголосу у вітчизняних мистецьких колах також спричинило закриття виставки «Українське тіло», що проходила у Центрі візуальної культури Києво-Могилянської академії у 2012 році. Проект «Українське тіло» – це радикальний відгук політично ангажованих художників на ті соціальні проблеми, які проживаються нашими тілами фізично і приносять виключенням з «морального» і капіталістичного громадського порядку насильство, біль, приниження чи бездомний голод [7]. Більшість представлених на виставці арт-об'єктів носила відверто порнографічний зміст. Ускладнює ситуацію ще й той факт, що виставка була розміщені в одній із головних освітянських царин України – в Києво-Могилянській академії. Після трьох днів роботи розпорядженням ректора і президента академії Сергія Квіта виставку було закрито. Колишній Міністр освіти і науки України, говорячи про експозицію, заявив: «Це не мистецтво, а лайно». На нашу думку, розміщення порнографії, навіть якщо вона «художня», не є припустимим у навчальних закладах. Для цього слід шукати спеціальний, корпоративний арт-простір, що не розрахований на широкий загальний глядачів.

Наступний приклад ґрунтується на традиціях української аксіосфери. Для кожної національної культури є сакральні теми, що «травмують» суспільство, завдаючи йому болю. Наприклад, у 2010 році в Україні заборонили фільм естонського режисера Мар'яни Каат «Шахта № 8» до показу на Фестивалі документального кіно в Києві. Стрічку зняли з фестивального показу всього за декілька годин до презентації. Фільм розповідає про експлуатацію дитячої праці на нелегальних шахтах Донецької області.

Ініціатором заборони стала українська кіностудія «Інтерфільм». Ю. Пічугіна наголошує, що у громадянському суспільстві художня цензура виконує функцію етичного фільтру [8, с. 254]. Однією з головних цінностей нашого народу є сім'я, діти. Тому з цієї точки зору, заборона подібної стрічки є морально виправданою.

Цікавим є і погляд на проблему в контексті історико-політичної проблематики, що простежується, наприклад, у забороні відділом Держрегулювання кіновідеопрокату Міністерства культури України прокату російського фільму «Ми з майбутнього-2». У відомстві вважали, що резонансна російська стрічка викривляє історичні події і може спровокувати конфлікт.

«Те, як показано життя УПА – скоріше фантазії творців фільму. А те, як у фільмі освітлено поведінку командирів – просто перенесення російського менталітету – з усім цим самогоном і розстрілом в ямі без суду і слідства. Також у фільмі видно розпалювання міжнаціональної ворожнечі. Це або неofітство, або політична позиція», – пояснила тоді голова Державної служби кінематографії Ганна Чміль [9]. Ми маємо уникати тем, що розділяють українське суспільство, зокрема таких, які є контраверсійними.

Прикладів заборони демонстрації фільмів в Україні за історико-політичними та мотивами є достатньо багато. Достатньо також назвати фільм «Матч», у якому українці показані як прибічники фашистів. Також було заборонено стрічку «Серпень. Восьмого», що висвітлює події російсько-грузинської війни. В нашій державі проживає чимало представників різних національностей та етнічних груп. Відповідно демонстрація даної картини могла призвести до розпалювання міжнаціональної ворожнечі. У такому разі заборона фільму здійснюється на основі правового регулювання.

Слід зазначити, що наведені вище приклади суперечать нормам Закону України «Про захист суспільної моралі», згідно з яким забороняється виробництво та розповсюдження продукції, що пропагує війну, національну та релігійну ворожнечу, зміну конституційного ладу або територіальної цілісності України шляхом насильства; фашизм та неофашизм; принижує або ображає націю чи особистість за національною ознакою; пропагує неповагу до національних і релігійних святинь; принижує особистість, є проявом знущання з приводу фізичних вад (каліцтва), з душевнохворих, літніх людей. Таким чином, окрім морально-етичної складової, цензурування вищезазначених художніх творів є юридично обґрунтованим. Проте Ю. Пічугіна наголошує, що «теперішні обмеження і обмеження за радянських часів радикально відрізняються. Цих обмежень дотримуються всі демократії в світі, і головною їхньою метою є інформаційна безпека держави і захист суспільної моралі» [10, с. 46].

Також доречним у контексті свободи художньої творчості є звернення до діяльності Студії «Квартал 95» та аналізу їхньої медіа продукції. Шоу «кварталівців» вже давно збирають велику глядацьку аудиторію біля телевізорів та на концертних майданчиках. Головним об'єктом сатири у артистів є політичні лідери держави, незважаючи на те, хто перебуває при владі. В нашій державі наявні глибокі традиції сміхової культури. У Київській Русі творчість скоморохів виконувала не лише рекреативну, компенсаторну функцію, а й викривальну. Це саме можна сказати і про гумор «кварталівців». Але іноді їх номери виходять за межі етики і суспільної моралі.

7 листопада 2015 року вперше за 10 років, в ефір телеканалу «1+1» не потрапив випуск телешоу «95 квартал». За кілька годин до ефіру телеканал «1+1» повідомив керівництво студії, що новий випуск проекту знятий з програмної сітки, не пояснюючи причини даного рішення. Примітно, що за всі десять років існування цього шоу на українському ТБ, це був єдиний на той час випадок відміни показу телевізійної версії

концерту. Керівництво студії вважає рішення телеканалу несправедливим і необґрунтованим. «Рішення про скасування концерту «Вечірній Квартал» порушує умови співпраці студії «Квартал 95» і каналу «1+1», є неприпустимим і порушує принципи свободи слова, обмежуючи права телеглядачів на доступ до телевізійного контенту», – констатували представники студії [11]. Відомий блогер та волонтер О. Мочанов припустив, що це є маркетинговий хід самого В. Зеленського, оскільки останній тоді упроваджував у телепростір проект «Слуга народу». Заборона з виходом в ефір «Вечірнього кварталу» мала викликати ажіотаж щодо нового серіалу, промо-ролік якого вже був у відкритому доступі в мережі Інтернет. Головний герой (В. Зеленський) «Слуги народу» криє добірним матом нинішніх і минулих очільників України, вітчизняний політиком. Обурює той факт, що ролик був тривалий час першим у списку популярних на «YouTube» і користувач будь-якого віку мав змогу його переглянути і наслухатися «гарних матів» від «улюбленця публіки». В. Зеленський, зважаючи на свою популярність серед «маленьких і великих» українців, мав би виключити нецензурну лексику з відео, що є у відкритому доступі. На жаль, дії Національної експертної комісії з питань захисту моралі не розповсюджуються на Інтернет, тому в даному разі слід сподіватися лише на громадський осуд.

Слід зазначити, що у 2010 році на виставці «Від Трипілля до сьогодення», що відбувалася під патронатом Президента В. Ющенка у Національному будинку художника, була вилучена зі скандалом з експозиції робота І. Семесюка «Воля або всі йдуть на х...». Повна назва картини фігурувала і на самому полотні (над головою центрального образу роботи – Нестора Махна). Саме наявність ненормативної лексики спричинила цензурування. Дії кураторів виставки обґрунтовуються положенням статті 13 Цивільного кодексу України: При здійсненні цивільних прав особа повинна додержуватися моральних засад суспільства.

Також негативну реакцію у громадськості викликав неоднозначний виступ «кварталівців» у Юрмалі 2016 року. Пародіюючи президента П. Порошенка, В. Зеленський зобразив його жебраком і порівняв Україну з актрисою з німецьких фільмів для дорослих. Згодом лідер студії «Квартал 95» намагався прояснити ситуацію, зазначивши, що всі жарти були адресовані виключно нашим політикам, а не нашій країні. У даному разі слушною є думка про те, що «українці мають самі вирішувати, яку інформацію обирати для себе, а якої уникати. Йдеться про внутрішню моральну фільтрацію інформації» [12, с. 216].

Таким чином, незважаючи на конституційні та законодавчі гарантії держави щодо прав і свобод громадян у мистецькій сфері, існують культурні, релігійні, історичні, політичні, морально-етичні, традиційно-ціннісні, юридичні нормативи, які виправдовують акти цензурування певних художніх акцій та явищ.

Список використаної літератури

1. Бочарова Н. Свобода творчості як конституційна цінність інформаційного суспільства / Н. Бочарова // Юридичний вісник. – 2014. – № 3. – С. 34-38 ; Bocharova N. Svoboda tvorchosti yak konstytutsiina tsinnist informatsiinoho suspilstva / N. Bocharova // Yurydychnyi visnyk. – 2014. – № 3. – S. 34-38

2. Громадське суспільство та його інститути [Електронний ресурс] // Всеукраїнська академічна спілка. – Режим доступу : <http://aunion.info/uk/gromadske-susp-ilstvo-ta-iogo-nstituti> ; Hromadske suspilstvo ta yoho instytuty [Elektronnyi resurs] // Vseukrainska akademichna spilka. – Rezhym dostupu : <http://aunion.info/uk/gromadske-susp-ilstvo-ta-iogo-nstituti>

3. Речицький В. Абетка демократії: свобода творчості [Електронний ресурс] / В. Речицький // Бюлетень «Права людини». – 2015. - № 28. - Режим доступу :

<http://www.khpg.org/index.php?id=1444641832> ; Rechytskyi V. Abetka demokratii: svoboda tvorchosti [Elektronnyi resurs] / V. Rechytskyi // Biuletен «Prava liudyny». – 2015. - № 28. - Rezhym dostupu : <http://www.khpg.org/index.php?id=1444641832>

4. Мацькевич М. Культурні права та свободи людини і громадянина: питання регламентації змісту та реалізації [Електронний ресурс] / М. Мацькевич // Віче. – 2011. - № 20. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/2758> ; Matskevych M. Kulturni prava ta svobody liudyny i hromadianyna: pytannia rehlamentatsii zmistu ta realizatsii [Elektronnyi resurs] / M. Matskevych // Viche. – 2011. - № 20. – Rezhym dostupu: <http://www.viche.info/journal/2758>

5. Пунда О. О. Проблеми здійснення права на свободу творчості / О. О. Пунда, Я. Ю. Колобова // Університетські наукові записки : [часопис Хмельницького університету управління та права]. – 2011. – № 2. – С. 81-86 ; Punda O. O. Problemy zdiisnennia prava na svobodu tvorchosti / O. O. Punda, Ya. Yu. Kolobova // Universytetski naukovi zapysky : [chasopys Khmelnytskoho universytetu upravlinnia ta prava].. – 2011. – № 2. – S. 81-86

6. Скандал з цензурою у «Мистецькому арсеналі» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.istpravda.com.ua/short/2013/07/26/131923> ; Skandal z tsenzuroiu u «Mystetskomu arsenali» [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.istpravda.com.ua/short/2013/07/26/131923>

7. Бабенко Е. «Украинское тело»: «Выставка – говно, художники – п...сы» [Электронный ресурс] / Е. Бабенко // ЛІВА інтернет-журнал. – Режим доступа : <http://liva.com.ua/kvit-shit.html> ; Babenko Ye. «Ukrainskoe telo»: «Vystavka – govno, khudozhniki – p...sy» [Elektronnyy resurs] / Ye. Babenko // LIVA internet-zhurnal. – Rezhim dostupa : <http://liva.com.ua/kvit-shit.html>

8. Пічугіна Ю. О. Цензура в соціально-комунікаційних каналах (огляд публікацій) / Ю. О. Пічугіна // Вісник Харківської державної академії культури. – 2011. – Вип. 34. С. 250-257 ; Pichuhina Yu. O. Tsenzura v sotsialno-komunikatsiinykh kanalakh (ohliad publikatsii) / Yu. O. Pichuhina // Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii kultury. – 2011. – Vyp. 34. S. 250-257

9. В Україні заборонять «політично незручні» фільми [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/news/2013/05/21/6990347/> ; V Ukraini zaboroniat «politychno nezruchni» filmy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.pravda.com.ua/news/2013/05/21/6990347/>

10. Пічугіна Ю. О. Цензура як бар'єр у соціально-комунікаційних каналах / Ю. Пічугіна // Вісник книжкової палати. – 2012. – № 6. – С. 44-46 ; Pichuhina Yu. Tsenzura yak barier u sotsialno-komunikatsiinykh kanalakh / Yu. Pichuhina // Visnyk knyzhkovoї palaty. – 2012. – № 6. – S. 44-46

11. Скандал на «1+1»: Коломойський прибрав з ефіру «Вечірній квартал» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dialog.ua/news/71176_1446971146 ; Skandal na «1+1»: Kolomoiskyi prybrav z efiru «Vechirniy kvartal» [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.dialog.ua/news/71176_1446971146

12. Пічугіна Ю. О. Системна методологія вивчення цензури в комунікаційних каналах / Ю. О. Пічугіна // Вісник Харківської державної академії культури. – 2012. – Вип. 36. – С. 208-217 ; Pichuhina Yu. O. Systemna metodolohiia vuvchennia tsenzury v komunikatsiinykh kanalakh / Yu. O. Pichuhina // Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii kultury. – 2012. – Vyp. 36. – S. 208-217

Стаття надійшла до редакції 12.10.2016

S. Dumasenko, A. Kopylova

**THE ISSUE OF FREEDOM OF CREATIVITY IN MODERN
UKRAINIAN ARTISTIC-COMMUNICATIVE SPACE**

The article considers the issue of freedom of creativity and manifestation of censorship in the contemporary Ukrainian art space from the legal and philosophic-cultural position.

Standards of conduct of citizens, their rights, freedoms and responsibilities are recognized and guaranteed by the state, fixed at the constitutional, legislative and international legal standard levels.

The issue of freedom of creation is a fundamental value of orientation of a democratic society. Particularly controversial in contemporary culture is the problem of freedom of artistic creativity and free expression of own views in art. In media, scientific community, at state level periodically there raises the question of limits in the freedom of creativity, its absoluteness.

But in addition to the Constitution, regulations, laws and international conventions there is a number of factors that justify censorship and limit freedom of creativity.

In civil society censorship of art fulfils the function of moral filter. In accordance with the provisions of the Law of Ukraine "On Protection of Public Morality" the prohibition of artworks that propagandize war, national and religious enmity, violent change of constitutional system or territorial integrity of Ukraine; propagandize fascism and neo-fascism; humiliate or offend nation or personality as a representative of certain nationality; propagandize barbarity, sacrilege, and disrespect to national and religious sacred objects; humiliate personality, is a kind mockery from physical defects (cripple), mentally ill and elderly people is morally and legally justified.

The problem is considered with specific examples which take place in the Ukrainian art space. It gave the possibility to identify cases when restrictions of the right to freedom of creativity and the use of censorship are admissible, despite of legislative guarantees of the state concerning the rights and freedoms of citizens in creative activities.

In particular, the works of art that portrayed the representatives of the church authorities in a negative way, which were openly pornographic and immoral, which demonstrated the exploitation of child labour, that falsely portrayed the events of Ukrainian history, which raised the controversial inter-ethnic issues were rightly censored and withdrawn from the art space. Also pay attention to the place the work of art demonstrated and take into account age, gender, social, religious characteristics of public.

Key words: *freedom of creativity, censorship, artwork, law, moral.*

УДК 793.2:792

Є. О. Короленко

**ТЕАТРАЛІЗАЦІЯ ЯК ОСНОВА РЕЖИСЕРСЬКОГО
РІШЕННЯ СВЯТ**

У статті обґрунтовано використання методу театралізації як основи режисерського рішення свят, що дозволяє створити цілісний і дієвий захід, що має культуротворче значення. Режисерській варіативності піддаються театральні прийоми, що сприяють більшій традиційності чи демократичності свята. Підґрунтям режисерського рішення при створенні новітніх форм та жанрів театралізованих свят виступають засоби втілення режисерського задуму. Досліджено межовість